

Turpinot «Jaunajā Inženierī» Ļ. Tūteres izteikto domu par to, kā orientēties mūsu bibliotēkas plašajos fondos, šoreiz isi PAR BIBLIOGRĀFISKAJĀM KARTOTĒKĀM.

Bibliogrāfiskās kartotēkas zināmā mērā var uzskatīt par turpinājumu sistemātiskajam katalogam. Arī kartotēkās materiāla izkārtojuma pamatā ir UDK. Atšķirībā no sistemātiskā kataloga, kas atspoguļo bibliotēkas fondā esošās grāmatas, bibliogrāfiskās kartotēkas sniedz ziņas par publikācijām žurnālos, avīzēs, rakstu krājumos, iestāžu zinātniskajos rakstos. Tā kā publikācijas par jaunākajiem sasniegumiem zinātnē un tehnikā vispirms parādās tieši periodikā un tikai pēc vairākiem gadiem par to tiek stāstīts grāmatās, speciālistiem ir svarīgi sekot žurnālu rakstiem. Šo darbu stipri vien var atvieglot bibliogrāfiskās kartotēkas, kur ziņas par publikācijām kādā konkrētā jautājumā ir savāktas vienā nodaļā. Atkrīt nepieciešamība šķirstīt daudzu žurnālu numurus. Bez tam bieži gadās, ka raksts par kādu jautājumu parādās žurnālā, ko speciālists nemaz neuzskata par pro-

filējošu savā nozarē.

Mūsu bibliotēkas katalogu zālē atrodas ZURNĀLU RAKSTU KARTOTĒKA par virkni jautājumu, piemēram, sabiedriski politiskiem, mehānikas, mašīnbūves, aparātu būves, rūpniecisko procesu automatizācijas, radiotehnikas un sakaru, elektrotehnikas, enerģētikas, šķiedru materiālu mehāniskās tehnoloģijas, inženierekonomikas. Kartotēkas tiek veidotas no Latvijas PSR un Vissavienības grāmatu palātas izdotām, speciāli šādām kartotēkām domātām kartītēm. Uz katras kartītes ir ziņas par vienu publikāciju (autors, raksta nosaukumus, ziņas par žurnālu, kurā tas publicēts). Šajās kartotēkās ir ziņas tikai par rakstiem tajos padomju žurnālos, kas ir mūsu bibliotēkā.

Neviena bibliotēka nesaņem visus žurnālus, kas tiek izdoti Padomju Savienībā un ārzemēs, bet speciālistiem ir svarīgi zināt pēc iespējas visas publikācijas savā nozarē neatkarīgi no tā, kurā bibliotēkā viņš tās varētu izlasīt. Taču šādu pilnīgu kartotēku kārtošana prasa ļoti daudz darba. No 1967. gada starp Rīgas zinātniskajām bibliotēkām

pastāv koordinācija kartotēku kārtošanas jautājumos. Katra bibliotēka par noteiktiem jautājumiem kārtot pēc iespējas pilnīgu kartotēku neatkarīgi no tā, vai šie materiāli pašas bibliotēkas fondā ir vai nav. Lūk, daži

«KĀ ORIENTĒTIES MILJONS GRĀMATĀS»

piemēri:

RPI zinātniskā bibliotēka — par celtniecību un arhitektūru;

Republikas zinātniski tehniskā bibliotēka — par rūpniecības ekonomiku, metalurģiju, elektrotehniku, mašīnbūvi, metālu tehnoloģiju, siltumtehniku;

V. Lāča Valsts bibliotēka — par elektrotehniku, automātiskās regulēšanas vispārējiem jautājumiem;

Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas fundamentālā bibliotēka — par dabaszinātnēm, ķīmisko rūpniecību;

P. Stučkas LVU zinātniskā bibliotēka — par sabiedriski politiskajiem jautājumiem, ekonomiku.

Celtniecības un arhitektūras kartotēkā mūsu bibliotēkā materiāli ir no 1966. gada. Arī šī

kartotēka tiek kārtota pēc UDK. Tai izmantotas iespīestās kartītes arī no dažādiem informācijas institūtiem. Katrā nodaļā ir materiāli latviešu, krievu un svešvalodās. Kartītes vienas nodaļas ietvaros sakārtotas apgriezti hronoloģiskā secībā, t. i., sākumā, atrodas paši jaunākie materiāli. Pašreiz šajā kartotēkā ir vairāk par 190 000 kartītēm.

Orientēties kartotēkās palīdz alfabētiskie priekšmetu rādītāji — pie sistemātiskā grāmatu kataloga un bibliogrāfiskajām kartotēkām. Speciālistiem vispār

būtu ieteicams iegaumēt galvenos UDK nodaļu apzīmējumus savai nozarei. Tas ļautu labāk orientēties dažādu bibliotēku atklātajos fondos, sistemātiskajos katalogos un arī kartotēkās, jo no 1963. gada visā Padomju Savienībā tehniskās bibliotēkas savus fondus kārtot pēc UDK. Bez minētajām bibliogrāfiskajām kartotēkām bibliogrāfijas nodaļa kārtot vēl arī citas kartotēkas, piemēram:

◆ izpildīto bibliogrāfisko uzziņu kartotēku, kas ir izpildīto uzziņu arhīvs, ko kādreiz pasūtījuši pasniedzēji un zinātniskie darbinieki. Pašreiz šajā arhīvā glabājas 407 uzziņas par ļoti dažādiem zinātnes un tehnikas jautājumiem;

◆ RPI aizstāvēto disertāciju kartotēka;

◆ RPI pasniedzēju publikāciju kartotēka;

◆ darba zinātniskā organizācija augstskolās.

Bibliotēkas darbinieki vēlētos, lai lasītājs aktīvāk izmantotu mūsu bibliogrāfiskās kartotēkas, it īpaši studenti, kas strādā zinātniskos darbus, un diplomandi.

M. PURIŅA,
galvenā bibliogrāfe